

Duminică

Organ de propagandă religioasă și morală.
Organ informativ al AGRU-lui din Eparhia
Maramureșului

B'roul de distribuire: Librăria Asociațiunii
Sighet, Piața Unirii No. 25.

Prețul unui exemplar : 2 Lei.

Redactor responsabil : T. Berinde

Abonamentul pe un an : 100 Lei.

Biserica Sfinților Părinți.

1. Abia am putea afla un caracteristicon mai bun aplicat Bisericii noastre, ca și când zicem despre Ea, că este: Biserica „Părinților” — Ecclesia Patrum. Acest epitet denotă în modul cel mai precis nu numai efectele ascheticismului sau misticismului Bisericii, dar ne arată clar și evident și aceea enormă înrăurire socială, ce a avut și are și azi Biserica universală prin vibrarea spiritelor mari, asupra popoarelor, timpurilor, precum și asupra curentelor spirituale și sufletești. Sfinții Părinți ai Bisericii noastre în primele șase — șapte veacuri, erau de fapt progenitorii națiunilor creștine.

Pe popoarele păgâne încreștinate, ei le-au legat aproape inseparabil de naia Bisericii întemeiată de Domnul. Corabierii erau ei de fapt, pentru că ei au ocărmit corabiile popoarelor către Roma, și prin Roma către limanele veșnice. E chiar impresionant modul cum deja la sfârșitul veacului întâiu și la începutul veacului al doilea Sf. Ignatie, al treilea episcop al Antiohiei, se îngrijește de Biserica, care sa lătit în Antiohia și jur, numită de dânsul „biserica siriană”. Sf. Policarp episcop în Smirna, în Ionia, se prezintă la Roma, ca și: „capul bisericii întregi din Asia”. Cel dintru sfinți Părintele nostru Grigorie făcătorul de minuni, episcopul Neocesariei († 270), a încreștinat aproape întreaga provincie din Pont. Sf. Martir Grigorie a fost apostolul armenilor,

drept acea armenii îl și numesc „luminătorul”. Armenia era prima țară în care s'a declarat creștinismul de: „religie de stat”. (305) Sf. Frumentiu a fost întâiul episcop în Ethiopia, a fost sfințit de episcop, prin sf. Atanasie, și este ținut de episcopul Ethiopianilor.

Sf. Ireneu episcopul Sirmului din Pannonia de odinioară și sf. Ilarie nepot de frate al sf. Proclu, au fost întemeietorii bisericii în Gallia, Sf. Clemente marele reprezentant al bisericii din Roma a scris o epistolă frumoasă Grecilor din Corint, îndemnându-i la păzirea credinței celei adevărate și la iubirea creștinească. Cuv. Părintele nostru Efrem Sirul († 378) pe care sf. Crisostom l'a numit: stâlpul Bisericii, chitera Spiritului Sfânt și Profetul Sirilor, trezitorul leneșilor, docintele tinărimiei, sabia în contra ereticilor, locașul virtuților și al Spiritului Sfânt.

Am putea încă a mai continua cu alți mulți sfinți Părinți ai noștri, din acele puține veacuri, viața cărora era cunoscută nu numai înaintea popoarelor, între cari trăiau, dar era cunoscută în biserica întreagă. Chiar și numai din acele, cum îl caracterizează sf. Crisostom, pe sf. Efrem, putem vedea că ce enormă activitate a trebuit să desvolte în acele vremi acești sfinți Părinți, când ei nu aveau nici un sprijin omnesc, decât numai conștiința lor catolică, nici o răsplată omenească, ci numai cununa fericirii veșnice: martiriul

Traducere după : T. I. O. F. M.

Cu ochi văzători

Strămoșii noștri din Maramureș, cu 200 de ani mai înainte, cu regret trebuie să o constat, — dar erau pătrunși de un mai mare sentiment de demnitate și de unire pentru apărarea demnității naționale și confesionale, decât cum suntem noi, cei de azi ...

Intâmplându-se incidentul, că la instalarea noului prefect de județ — în 1719 — clerul român unit și nobilii români din Maramureș au fost puși la spatele Ungurilor reformați, nobilii și clerul român unit au plecat ostentativ dela această instalare și au denunțat Împăratului dela Viena atât pe prefect, cât și pe comisarul guvernului, care l-a instalat.

La aceasta Împăratul a trimis o scrisoare de dojană Comisariului Locumtenențial dela Pojon, care la rândul lui a trimis o dojană lui Sigismund Kornis, guvernatorului Ardealului, iar acesta a trimis dojana prefectului de Maramureș și comisarului instalator. Iată scrisoarea lui Sig. Kornis, datată la Cluj, în 2 Febr. 1719.

— „Ce jalbă mare au fost nevoiți să facă clerul valah unit cu religia romano catolică din Maramureș precum și membri externi nobili din neamul valah la picioarele Măiestății Sale, Domniavoastră puteți vedea din extrasul adresei venite către Guvern”.

Pe care milostiv Decret al Măiestății Sale și Noi cu supunere umilită luându-l la cunoștință, cu tristețe am înțeles, că Domnia voastră ați păcătuit contra regulilor obligatorii ale cinstei morale (morala honestas) și armoniei reciproce (mutua harmonia), împiedecând ostenele noastre făcute pe lângă județul Dvoastre prin purtarea Dvoastre în sens contrar, de oarece la instalarea prefectului bucuria comună și județul l'ați ofensat în mod neobicit, călcând astfel voința Măiestății Sale față de clerul valah unit,

în ce privește păstrarea lui și luarea lui în considerare, plângându-se acestia comisarului instalator, pe care l-au rugat, ca jalba lor să o ducă cât de repede Măiestății Sale, având aparența că și noi ne-am fi neglijat să ne facem datoria și slujba, lucru pe care nu l-am așteptat, prin urmare, îndată ce veți lua acest ordin, să cercetați, ca aceasta jalbă de cline, contra cui și în ce mod, „cum omnibus circumstantiis genum” să o raportați, legitimându-vă procedul, făcându-vă datoria și supunându-vă voinței și intențiilor Măiestății Sale față de clerul unit; salvând aceste bune intenții, și apoi informând Guvernul, care apoi să-și poată face umilitul său raport Măiestății Sale, Domnului Nostru. Iar de acum înainte Dumneata să te ferești de astfel de excese, cari ar da ocazie să se facă jalbe asemănătoare, și să nu mai dai voie în județul Dvostre și să nu tolerezi, ca atât clerul valah unit cât și cei mireni să fie batjocuriți de locuitorii județului de religia reformată (Ungurii), și toate să le faci cu bună rânduială, cu liniște și pace, îndemnându-i la bună înțelegere, fără de conflicte și batjocuri și la stima reciprocă dând Dvoastră pildă prin purtarea Dvoastră în toate lucrurile în ce privește respectul religiei și voinței Domnitorului, păstrându-vă autoritatea, încruri pe cari foarte serios și le poruncim, în caz contrar veți atrage atât antipatia aspră (animadversio) a Măiestății Sale precum și a Guvernului, în ce privește protejarea Dvoastră, ba încă vă veți expune și la sancțiunile ce se aplică prin articolele de pedeapsă față de delincvenții în executare (cei ce nu execută ordinele date). Tot odată aci vă alătur și Decretul Regal însoțit de plângerea preoților valahi uniți contra calvinilor”.

* * *

Strămoșii noștri au știut să-și apere demnitatea și drepturile lor naționale și confesionale și sub jugul strein. Oare să fim noi mai netreb-nici decât ei?

Ion Bilțiu-Dancuș

Credința Mariei.

S'a zis—și pe drept cuvânt—că sfinții sunt cele mai mari binefaceri, ne cari cerul le face pământului. De fapt, exemplul lor este o predicare vie și convingătoare, o chemare spre practicarea virtuților creștine; este o lumină pentru necredincioșii ce nu vor să creadă, în sublimitatea credinței și menirea bisericii; este o continuă invitație la a iubi și servi lui Hristos-Domnul. Ei ne arată drumul ce trebuie urmat, pentru a plăcea lui Dumnezeu și a-l deveni prieteni. Numai cât, odată cunoscut acest drum, odată cunoscută voia Lui, suntem și obligați s'o împlinim, altfel, ne facem vrednici de pedeapsă.

Prin sfinți, — așa zicând, — Dumnezeu simte, vede și aude, și aceasta o putem spune cu atât mai mult despre *Preacurata Fecioară Maria*.

Fiind Mama lui Dumnezeu și Regina ingerilor și a sfinților, „plină de dar” ea strălucește în frumoasa haină a virtuților pe cari le-a practicat în viața pământească, pretutindeni fiind exemplu. Să considerăm numai, *virtutea credinței*, pentru care Sf. Spirit o fericește zicând: „*Fericită e cea care a crezut, că va fi salvă și ea și toți cei din casa ei*”. Luca 1, 45.

Maria, care a luat parte la grozava tragedie a Calvarului unde s'a împlinit Răscumpărarea neamului omenesc, n'a fost nici-un moment stăpânită nici de cea mai mică urmă de îndoială, privitor la dumnezeirea Fiului ei. Deși l-a văzut pururi hărțuit de cărturari și farisei; pururi ocărat și alungat din cetăți: deși, cu ochii sufletului, l-a văzut în grădina Ghetsimani asudat până la sânge și intristat până la disperare, încât El, Hristos, striga către Părintele ceresc: „*Dumnezeul meu, pentru ce m'ai părăsit?*”, deși l-a văzut pe drumul Golgotei căzând istovit sub greutatea crucii, răstignit pe cruce și apoi dându-și sufletul, totuși, Maria nu s'a îndoit o clipită, ci pătrunsă de o credință tare, a stat resemnată la picioarele crucii, cerșind dela Fiul ei și Dumnezeuul nostru, iertarea păcatelor omnirii.

Acum, — mai mult ca oricând, — este timpul să ne gândim serios, la tăria credinței de care era pătrunsă Maria, pentru a ne inflăcăra și noi, urmându-i exemplul!

Figuri din Maramureșul unit cu Roma.

Vasile Mihalca de Irholt.

Născut la 1813, mort la 1886, în comuna Apșa de jos jud. Maramureș. Primele studii și le-a făcut în Sighet, mai apoi la Satu-Mare, de unde vine acasă, la 1830. Ocupă postul de secretar comunal în Târnava, Jud. Maramureș și apoi în Ganeș, plasa Târnasului.

Peste doi ani, prefect al Maramureșului fiind contele Vay Abraham, Miha'ca este numit ca pretor, în aceeași plasă, în care avea și moșia, în comuna, unde s'a născut și în care calitate îl găsim la anul 1845, în plasa Vișeuului, până la 1848. Doi ani după izbucnirea revoluției dela 1848, Vasile Mihalca este arestat, ca individ compromitat și închis la Casovia, unde este ținut un an și două luni, în care timp, averea sa toată este confiscată. La 17 Septembrie 1851, este eliberat și reprimindu-și moșia confiscată, se apucă de economie, până la 1860, după ce este ales de primpretor în plasa Sighet.

Oare nu vedem că dela apus cași dela răsărit, bat vânturile necredinței?! Oare nu vedem că pe zi ce merge, Dumnezeu este scos din state, fiind considerat ca dușman al sentimentului național?! Nu vedem că-l scos din societate, deoarece e considerat ca un dușman al libertății și incapabil să se acomodeze, așanumitelor cerințe ale vieții moderne?! Oare nu vedem că Dumnezeu e scos din familie, pentru că vrea să determine granițe pentru plăcerile trupului și să impună anumite datorințe pentru părinți și copii?! Și nu vedem că-l scos din sufletul contemporanilor noștri, alungat fiind de cel mai cras materialism și ateism?!

Da! Dumnezeu e scos și în locul Lui omul își ridică idoli, cărora se închină! Omul de azi așa numit „modern”, „cult”, sau „civilizat” și-a constituit idoli din orgoliu sau ambiție, din ban sau plăceri, cași din poftele josnice, și se închină acestora! Iată idolii cari se

Fiind propunerea prefectului Josif Man, în privința înființării unei preperandii române în Sighet—primită, cu consămțământul tuturor participanților, în Congregația județeană ținută în ziua de 13 Decembrie 1860, iar Consiliul județean din ședința ținută în aceeași zi,—îndată după instalarea nou numitului prefect, în înțelesul Hotărârei date (Reprodusă în „Dumineca” No. 35 din 28 Aug. a. crt.) pe data de 5 Februarie prefectul Man a și convocat și prezidat o delegație restrânsă, care avea mandatul de a face cu urgență, cele de lipsă, pentru realizarea mult doritului plan, de a înființa o preperandie, cu intențiunile dezvoltate în propunerea prefectului.

Între alții-i, au fost invitați la această ședință: Mihail Pavel deja Vicarul gr. cat. al Maramureșului mai târziu episcop de Oradea, Baziliu Mihalca, protopopul Vișeuului de jos și asesor consistorial, Simion Pop, protopretorul plasei Vișeuului, Ioan Jurca, protopretorul plasei Coseului—azi plasa Șugătagului, — Vasile Mihalca sen. pretorul plasei Sighet, care în această primă ședință își începe activitatea sa în cadrele „Asociațiunii pentru cultura poporului Român din Maramureș”.

După ce prefectul Josif Man în Congregația județeană a dezvoltat motivele necesității înființării unei Preperandii române în Sighet — în limba Statului, — în această subcomisie restrânsă a expus din nou în limba română că: poporul român din Maramureș în lipsa de docenți și cantori, precum și în lipsa unui alumneu, rămâne necrescut și incult; propune a se înființa o preperandie română și alumneu—internat—in Sighet.

Comisia decide: a se provoca toate comunele din Maramureș precum și inteligența laică și clerul, pentru a face oferte, spre acest scop. La fel și poporul român din județele, Satu-Mare și Ugocea. Ioan Jurca—bunicul prefec-

pare că vor lua locul lui Dumnezeu și vor conduce lumea!

O, să nu uităm ce a spus sf. apostol Pavel, că „*fără credință este cu neputință a plăcea lui Dumnezeu!*” Să cerem dela Maria virtuțile, cari să ne dea dreptul a ne numi cu adevărat „creștini”. Să nu uităm că Maria este mama noastră, ori, rolul unei mame este de a da viață, iar adevărată viață creștină, este izvorit din credință, potrivit cuvântului scripturii care zice: „*Dreptul prin credință va fi viu*”.

Să cerem deci, dela Maria, mai ales virtutea credinței, pentru că *Nașterea Preacuratei Fecioare*, — acest mare dar pe care Dumnezeu l-a făcut omnirii, — să ne fie și nouă spre folos sufletesc. Și precum Maria a învins prin credință, toată tristețea nespuse de mare—când a văzut pe Fiul ei batjocurit și răstignit,—tot așa vom învinge și noi, toate necazurile și piedicile ce ne-ar sta în calea spre scopul nostru ultim: *unirea cu Dumnezeu în veci*.

Petru Bologa

tului delegat de azi, dlui Fl. Jurka, — se declară a purta din al său propriu, toate cheltuielile ce se vor ivi cu tipărirea și expedierea convocărilor și listelor de subscriere.

Vasile Mihalca ia parte la ședința comitetului dirigent, ținută în ziua de 22 Martie, 1861, când s'a hotărât întocmirea Statutelor Asociațiunii și Regulamentul intern al preperandiei și Alumneului.

La fel e de față, la ședința a treia, ținută la 21 Mai 1861, când s'a decis ca cursul preperandiei să se deschidă în anul școlar 1862—1863, publicându-se concurs pentru o catedră profesorală și întocmirea unui plan, pentru clădirea unui edificiu corespunzător.

La parte în ședința comitetului, ținută la 13 Noembrie 1862, când s'a făcut colecta pentru a se putea termina zidirea preperandiei, și deschiderea primului an școlar cu 15 elevi.

În ziua de 24 Februarie 1863, se ține prima Adunare Generală a Asociațiunii, când depune declarațiunea ofertelor făcute de locuitorii Apșei de jos, comuna lui natală.

În ziua de 20 Ianuarie 1864, a luat parte la ședința comitetului, ținută în comuna Călinești, prezidată de prefectul Josif Man, în curtea lui Ioan Jurca, — atuncea vicecomite, — subprefect, — fiind de față între alții: Vicarul, Mihail Pavel, Nicolae Iody, pretorul plasei; Grigore Șimon, economul Oficiului Salinar și Ioan Bușița, profesorul dirigent al preperandiei. În ședința aceasta s'a hotărât a se da: profesorului I. Bușița plată anuală 500 fl. pe un an? retribut de lemne 100 fl., cuartir și grădina institutului, catehetului 100 fl. și 100 fl. anual, pentru cărți și instrumente școlare de lipsă! S'a decis încă, că aceasta sumă de 800 fl. să se arunce pe clerul și intelectualii laici din Vicariat!

Anii dela 1863 și până la 1867 au trecut cu luptele pentru subsistența preperandiei, cu augmentarea clădirei și cu luptele pentru scoaterea credincioșilor români din Sighet, de sub ierarhia ruthenilor de la Unghvár, căci numai astfel sa putut asigura existența preperandiei și al internatului român, în care lupte și-a luat partea cuvenită și Vasile Mihalca. Pentru toate aceste merite din Adunarea Generală a Asociațiunii ținută în ziua de 1 Decembrie 1868 este ales de membru în comitetul Asociațiunii.

Pentru meritele sale câștigate pe terenul administrativ, în Congregația județeană ținută

IMPREUNA CU BISERICA

în ziua de 12 Mai 1869, el este ales de subprefect, iar în Adunarea Generală a Asociațiunii din 20 Februarie 1871, este ales cu aclamație de Vicepreședinte, când se dă autorizație Comitetului dirigent să contracteze un împrumut de 10.000 fl. în caz de lipsă și pe lângă garanță ipotecară. Împrumutul a fost acordat, însă numai pe lângă garanța ipotecară, punându-și el moșia din Apsa de jos, de garanță, pentru asigurarea acestei sume, ce era întăbulată chiar până în zilele noastre de azi, pe moșia lui Vasile Mihalca.

Din Raportul prezentat Adunării Generale ținută în 26 August 1872 cetim între altele și următoarele:..

„E lucru dureros a vedea o mulțime de Români pierzând terenul de sub picioarele lor; pierzând țarina cea sacră, ce ia servit de refugiu în contra inimicilor externi. S'a zis cu mult adevăr, că nu numai la pericol să fim îngrijorați, fiind că pacea e și mai periculoasă. Noi, carii am apărut moșiile noastre în decurs de 17 veacuri, chiar acum suntem amenințați a le pierde în timp de pace, acum când comerțul și industria sunt pe calea dezvoltării. Dacă privim la cauzele de decadență, trebuie să observăm ori și cine, că pericolul provine din cauza, că Românul nu simțeste nici o aplicare la comerț și industrie, unul e la noi, mai fără excepțiune în mâna necreștină, alta în mână neromână.

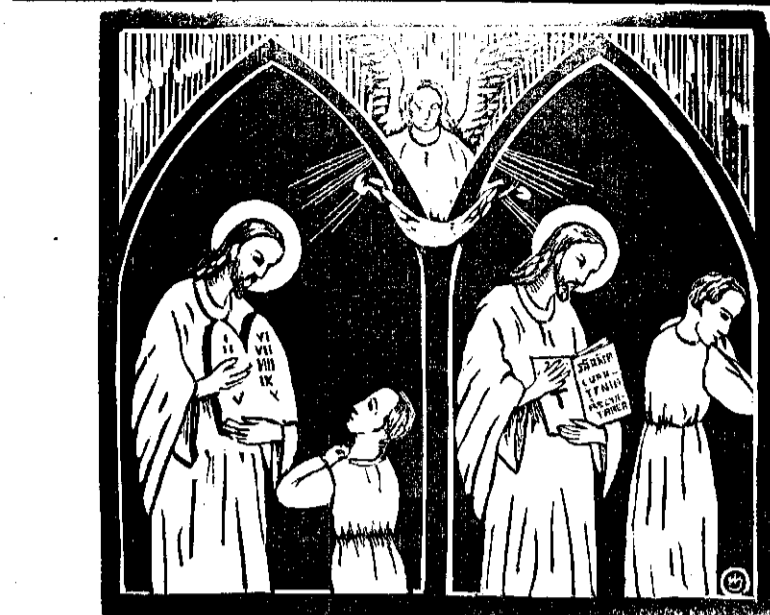
„Vre-o câțiva funcționari, vre-o câțiva preoți în zilele de acum, nu pot salva un popor întreg, dacă massa cea mare a lui, rămâne tot massa crudă, pe seama sectelor întunecoase”.

„Institutul, ce are a să înființa are să formeze dintre Români și comercianți și industriași, mai încolo, să desvolte trupul, inima și mintea generațiunii viitoare, care va fi mai fericită doară, cum suntem noi.

„Acestea dovedesc indetstul, ca activitatea Asociațiunii ar merita o îmbrățișare mai călduroasă, un sprijin mai viu, din partea publicului Român și cu deadinsul din partea părinților cu familia”...

„A sosit timpul suprem, când trebuie să ne ocupăm serios de noi înșine și să fim pătrunși de aceia ca numai o educațiune națională poate să șteargă de pe fața noastră, urmele rușinoase ale trecutului, dacă vom crește pentru piatra comună, pentru biserică și națiunea română: Români culti, învățați, Români liberi și virtuosi”.

La propunerea Vicariului Ioan Pop, adunarea decide a se introduce textul acestui raport,

„De vrei să fii desăvârșit... vino după mine”.

(Mat. 19, 21).

Omul, în calea sa care vrea să și-o croiască în viață, se sbate ca să ajungă o țintă: desăvârșirea. Dar nu toți oamenii, ba tocmai foarte puțini sunt aceia cari știu că spre ce desăvârșire trebuie să se năzuiască. Căci multe sunt desăvârșirile de care este stăpân un om, dar și între ele este o deosebire de rang și nu toate sunt vrednice de aceia ca întreaga noastră viață să ni-o îndreptăm spre ele.

Omul poate să dorească pentru sine — și mulți și mai ales multe sunt care o doresc aceasta, — frumusețe. Dar nimic nu este mai trecător decât aceasta și dacă nu mai înainte dar de bună seama la marginea mormântului va înceta „frumuseța noastră”. Dorim mulți dintre noi tăria și egerimea trupului. Loeuitorii orașelor alear-

în procesul verbal al adunării. Secretarul raportor era: dr. Ioan Mihalvi.

Așa se sfătuiră simpli românii maramureșeni, „desnaționalizați” sub stăpânirea maghiară în anul 1872, când aveau de prefect pe românul Iosif Man, de subprefect pe românul Vasile Mihalca și mulți alți bărbați culti, învățați, Români liberi și virtuosi, întocmai cum se hotărâse în anul 1938 în România Mare!

Revenind la Vasile Mihalca Adunarea Generală, ținută la 21 Noembrie 1885, prezidată de el, aduce elogii și mulțumite președintelui care era membru în comisiunea de trei, care au condus toate lucrările cu câștigarea sumelor necesare și ale zidirei.

Aceasta era ultima ședință prezidată de Vasile Mihalca, căci cetim din procesul verbal, dresat din ședința Comitetului din 16 August 1886, expresiunea condolenței celei mai adânci

gă în zile de Duminecă și sârbătoare cu miile la arenele sportive, ca să admire pe cel mai bun în jocul de football, în fugă, în înot, salt, bicicletă și câte alte sporturi... dar nu putem spune că aceasta este desăvârșirea pentru care se rentează ca să ne depunem toată străduința și puterea vieții noastre. Oricât de tari am fi, — ni-o spune un învățat de pe vremuri (Seneca) — nu vom ajunge lăria bouului.

Este cealaltă desăvârșire „bogăția” pentru care ni se pare că este vrednic a jertfi tot, a arunca tot la o parte, chiar sănătatea, chiar frați, copii și părinți.. ca să ajungem stăpâni peste o gramadă de bani... Și totuși, oricât de mare bine ar fi bogăția, e nu este cel mai mare bine. Căci ea ne oprește ca să putem intra în viața de veci. Aceasta este piedeca cea mai mare, ce ni se pune în cale, ca să nu putem împlini poruncile lui Dumnezeu,

pentru moartea lui Vasile Mihalca, vicecomite și președintele Asociațiunii, care a ostenit și jertfit atât de mult, pentru înființarea, prosperarea acestei instituțiuni și cu ridicarea convictului.

În aceeaș ședință Vasile Mihalca jun. protopretorul plasei Sighet, se înscrie ca membru fondator cu 250 fl. din cari plătește 100 fl.

Astfel au continuat nobilii și credincioșii maramureșeni, opera strămoșilor lor șpani și viceșpani până la data de ieri-alaltă, despre carii Prof. N. Iorga dintr'o conferință ținută la Academia Română la 26 Iunie 1925, scrie cu subiectul intitulat: „O mărturie din 1404, acelor mai vechi” „Moldoveni” următoarele: „Mărturiile și scrisorile, poruncile din partea șpanilor și viceșpanilor maramureșeni în românește și ungurește apoi, se dau până la începutul secolului al XVII-lea... Viceșpani numiți și anonimi indeplinesc aceleaș

căci cei bogăți uită adesea de poruncile pe care i le-a înșirat Domnul tânărului bogat din evanghelia de azi: „să nu ucizi, să nu curvești, su nu furi, nu mărturisești strâmb” (Mat. 19, 18) De câte-ori tocmai bogăția este cauza acestor păcate.

Desăvârșirea adevărată nu este însă numai în ținerea poruncilor. Aceea cere să-i urmăm lui Hristos. Cere să mergem pe o cale spinoasă care este picurată de sângele jefei noastre de bunăvoie. Cere să fim lipsiți de bunurile și mângăierile bogăției, nu din întâmplare ori nenoroc, ci din dragoste față de Isus. Cere să fim lipsiți de prieteni și de rude, nu din cauza că nu le-am avea ci din cauza că e mai bine a se lipsi de ei, decât a părăsi calea care este a adevărului și a vieții.

Și când toate le-ai făcut ce cunt bune pentru alți, când toate le-ai lepădat ce sunt plăceri, pentru a îmbucura pe alții și când toate loviturile și toate ranele și toate morțile le-ai suferit, pentru Isus: atunci poți să fii fericit că te-ai apropiat cu un pas mic de desăvârșirea cea adevărată, idealul creștinului.

Citiți și răspândiți

„Dumineca”

rosturi, până la 1686, aparținând continuu aceluiaș neam și învederând caracterul de absolută dominație românească asupra țării „Mureșului și Marei”. Forma diplomatică e evident alte, dar nu se putea, ca simpli voievozi maramureșeni să înceapă cu „mila lui Dumnezeu” a Voievozilor Petru Roman sau Alexandru și să termine cu aducerea înainte a mărturiilor boierești. „Documentul de mărturie” despre care scrie Dl. Iorga e dat „sub a mea pecete” spune Radul, în scaunul nostru din târgul Sighetului, la data 1404, Iiu Maiu și în care e voarbă despre Radul viceșpan, de Maramureș, împreună cu „jupânii”, pretori pe românește, fiind actul scris în limba slavonă, Banc Toader și Sandru, carii se intitulează „nemși” din Sarvasău, ale căror succesori direcți și laterali au administrat Maramureșul încă și în anii amintiți mai sus. Cine s'au desnaționalizat?

Din viețile sfinților.

Sf. văduvă Monica

S'a născut în orașul Tagasta din Africa. Părinții ei au fost creștini dar ocupați de alte afaceri creșterea Monicei au încredințat-o unei servitoare bătrâne dela casă. Monica se ridica frumoasă și abia ieșită din anii copilăriei fu măritată după un domn păgân, om bogat, învățat, dar având și multe năravuri rele, incurcat în toate desfrânările și patimile lumii acesteia. Sărmana Monica mult a avut să sufere dela soțul necredincios, bețiv și hărățagos. A suferit dar nu sa certat cu el, nici nu s'a plâns nimănui afară de bunul Dumnezeu pe care cu lacrimi în ochi îl ruga pentru îndreptarea și încreștinarea bărbatului său. Abia când era treaz și liniștit căuta să vorbească cu blândețe cu rugămintele soțului indemnându-l la îndreptarea vieții. Rugăciunile și milosteniile ei în sfârșit au biruit, soțul sa îndreptat, s'a boțezat și a devenit un creștin de frunte.

La vârsta de 38 ani Monica a rămas văduvă cu doi băieți și o fetiță. De acum înainte a trăit numai pruncilor și lui Dumnezeu. Mai mult era îngrijorată de băiatul Augustin care avea 17 ani, fire aprinsă, încăpăținată, pornită mult spre cele senzuali. Ea ia dat o creștere aleasă și la pregătit bine pentru primirea sfântului Botez, dar nu la primit mainainte stând sub influința tatălui păgân. De acest fiu era tot îngrijorată, tot în teamă că va apuca pe căi rele. A și ajuns. Viața destrăbalată a pretinilor necredincioși la amăgit s'a cufundat în viață păcătoasă și s'a lepădat și de religia catolică primind rătăcirea unor sectari. — Mare a fost durerea mamei văduve care zi-noapte ruga pe Dumnezeu pentru fiul rătăcit. S'a dus la episcop; s'a plâns și s'a rugat de sfat. „Încă n'a sosit oara ca s'a se întorcă — zise episcopul — dar te încrede în Dumnezeu și nu inceta a te ruga, că nu poate să peară fiul atâtor lacrimi”.

Augustin a ajuns profesor vestit dar păcătos mare. A propus în școlile din Roma și din Milano; mamă sa însă a fost tot pe urmele lui cu sfatul și rugăciunea. În Milano Augustin a făcut cunoștință cu sfântul episcop Ambrosiu și s'a lepădat de credința rătăcită a manicheilor. Monica încă s'a pus în legătură cu episcopul Ambrosie, care a mângaiat-o mult indemnându-o ca să fie stăruitoare în rugăciune.

O faptă frumoasă și o întrebare. Cicărlăul e singura parohie în dieceză, care an de an se prezintă la mănăstirea Bixadului pentru exerciții spirituale. În acest an încă au sosit în procesiune frumoasă bărbați și femei în frunte cu vrednicul lor preot Lăzar Gherghel în 27 Aug. La sosire au fost întâmpinați de P. Cuv. sa P. Lucian Pop superiorul mănăstirii Moiseiului venit și el anume ca să predea exercițiile. După aceasta credincioșii împreună cu preotul lor ingenunchind au dat cale în cântări dulci iubirii ce o poartă lui Isus Euharisticul și fecioarei Maria. Seara au ținut adorație de o oră întreagă. În ziua doua și a treia au ascultat predici la Liturgia de dimineață, la Liturgia solemnă, la vecerine și la Acaftist. S'au măturisit peste 300 credincioși. Ei au dat dovadă, că au o credință vie rodnică; au dat dovadă, că stau sub conducerea unui preot, care poartă în inimă multă dragoste față de Isus și față de suflete. Fiind două zile de serbătoare au fost la mănăstire credincioși și din alte părți cari au rămas mult edificăți de pilda frumoasă acelor din Cicărlău. Pe lângă Părinții călugări a prestat mult ajutor la măturisiri și Rev. canonic Ludovic Vida neobositul muncitor în îndrumarea sufletelor spre Dumnezeu.

Incheiem, dar punem întrebarea: Avem mulți preoți buni; oare nu s'ar putea ca pilda frumoasă a celor din Cicărlău să fie urmată!

Popescu

Președintele Agrului Diecezan în Eparhia Maramureș ad. No. 32—1938.

Cătră toate Organizațiile Parohiale în Dieceza Maramureș

Comitetul Agrului în Eparhia Maramureș a stabilit data Congresului General Eparhial pentru zilele de 17 și 18 Septembrie a. c. în orașul de reședință la Baia-Mare și a redactat convocatorul și programul adunării.

Excelența Sa, Dr. Alexandru Rusu, văzând toate actele prezentate de Dl. dr. Ionel Pop, pentru a face eventualele

Încă doi ani a petrecut Monica în lacrimi și rugăciuni ferbinti până când Augustin s'a botezat și a început o viață nouă, dar pe cât de păcătoasă a fost cea dinainte de Botez, pe atât de sfântă și curată a fost cea de după Botez. Monica fericită i spunea: Dorința cea mai ferbinte mi-a fost ca să te

observațiuni și a da înalta sa aprobare.

IPS Sa cu adresa No. 4930 din 22 August ne aduce la cunoștință, că a luat act de hotărârea de a se ținea congresul eparhial din acest an în orașul de reședință, și s'a grăbit a ne asigura că va lua și de astădată parte cu drag la lucrările congresului declarând încă că va fi cu plăcere de ajutor în tot ce li va fi în putință și ce li se va cere, făcând deodată cele mai bune urări pentru rezultat cât mai bun.

Având în vedere cele ce preced, invităm cu insistență toate organizațiile parohiale chiar prin prezența să-și țină de datorința morală de a trimite cel puțin câte 2 delegați din parohiile mai îndepărtate, iar din cele mai apropiate și câte 4—6 membrii, făcând astfel dovada că știm ce înseamnă azi a fi catolic.

Convocatorul special și programul detaliat vor urma.

Sighet, la 26 August 1938.

Președinte: p. Secretar:
dr. F. Mihalyi mp. T. Berinde mp.

Oficiul protopopesc gr. cat. român Iza—Dragomirești

No. 338—1938.

Venerați Frați.

Cu dragoste frățească Vă invit împreună cu iubiiții voștri credincioși la pelerinajul — din Dragomirești — aranjat în ziua Înălțării sf. Cruci (14 Sept. c.) — sub presidiul Reverendisimului Alexandru Brebanu prepozit-canonice, — cu următorul program:

13 Sept. Marți:

Ora 16 Inserat. Canonul Domnului nostru Isus Hristos.

Ora 19 „Calea Crucii” și predică.

Dela ora 16—21 mărturisiri.

14 Sept. Miercuri:

Dela ora 6 Mărturisiri.

„ 7 Mănecat. Inchinarea sf. Cruci.

Dela ora 8 Liturghie simplă.

„ 10 Liturghie solemnă cuminecări și predică.

Ora 15 Inserat. Incheierea.

Poporul credincios să fie

văd creștin. Dumnezeu mi-a implinit aceasta dorință, acum pot să plec în pace; cu lacrimi, am sămănat, dar cu bucurie am săcerat: — În scurtă vreme pe brațele fiului său Augustin și-a dat sufletul. Iacă o pildă a unei mame sfinte!

P. Lucian Pop

indemnna a lua parte în procesiuni.

Confesorii vor fi designați din oficiu.

Dragomirești, la 1 Sept. 1938

Gheorghe Cosma
adm. prot.

Repartițiunea evreilor în lume

Acum câțiva ani repartiția evreilor în lume era aceasta: Europa figura cu 88,4 la sută; America 3,3 la sută; Asia 4,5 la sută; Africa 3,9 la sută; Oceania 0,2 la sută.

Astăzi situația este următoarea: Europa 60,4 la sută; America 30 la sută; Asia 5,5 la sută; Africa 3,9 la sută; Oceania 0,2 la sută.

Din populația Europei, evreii reprezintă 1,95 la sută, iar din cea a Americii 1,92 la sută; din populația Asiei ei reprezintă 0,08 la sută și 0,44 la sută din cea a Africii.

Evreii au 280.000 reprezentanți ai sionismului în Franța și numai 40.000 în Italia. În Anglia ei dispun de 340.000; în Germania, (fără Austria) de 420.000. În regiunile dela Baltică la Marea Neagră locuiesc astăzi 8 milioane de evrei, adică jumătate din numărul evreilor de pe tot pământul.

În Polonia sunt trei milioane, 300.000 adică 9,64 din populație; în Lituania 175.000 (7,37 la sută); în Ungaria 450.000 (5,01 la sută); în Cehoslovacia 385.000 (2,54 la sută); în România 1.050.000 (5,41 la sută); și în U. R. S. S. 2.950.000 (2,22 la sută).

Palestina are azi 404.000 Evrei, iar Marocul 200.000.

America adăpostește 4.500.000 Evrei (3,5 la sută din populație).

La începutul secolului erau acolo numai 530.000 Evrei.

275.000 trăiesc în Argentina și 150.000 în alte state ale Americii.

Ei au tendința de a se grupa în orașe. Numai în New-York trăiesc 2.500.000 Evrei.

În Varșovia sunt 353.000 (29,9 din populația Varșoviei), 325.000 în

Cicago, 275.000, în Filadelfia 234.000, în Londra 175.000, în

Berlin 178.000, în Viena, 202.000 în Lodz, 175.000 în Paris.

RECTIFICARE. În articolul: O nouă carte despre biserica Maramureșului; publicat în Nrul trecut al gazetei noastre, s'au strecurat câteva greșeli, din cari rectificăm următoarele: Pag. 3, coloana 3, alineat 2: nobiliară în loc de mobilă; idem alineat 5: ale bisericilor, în loc de ale bisericii; idem alineat 6: Csulay în loc de Tsulai. — Pag. 4 coloana 1, alineat penultim: în contra, în loc de asupra; coloana 3 și 1 și autoritate în loc de autoritate; idem alineat 2: Bereneu în loc de Bureneu și Jalova în loc de Jalva; idem coloana 4: 194 în loc de 694; idem alineat 3: șolar în loc de școlar. Pag. 5, coloana 2: XI—XVII în loc de XI—XVIII și cuștin în loc de creștini.